15 NOVEMBRO 1911. Nº 147.

DEKESMA YARO

LA BELGA SONORILO

AD. CRESPIN

Libera Monatala Gazeto Esperantista — Journal mensuel des Espérantistes libres

MEMBRO DI L'PROFESIONAL UNIONO DI L'PERIODALA BELGA GAZETARO
Affilié à l'Union professionnelle de la Presse Périodique Belge

DIREKTEYO : Redakto ed Administro : = 65, Rue du Président, 65, BRUXELLES =

YARKOLEKTO : **fr. 4.50** (Septembro 1911 — 1912)

Specimeno : Fr. **0.25**

Decidi di l'Akademio

31 julio 1911.

434. — On adoptas **alonge** (F. *le long de*).

435. — On adoptas **arufar** (F. *rebrousser, ébouriffer*).

436. — On adoptas **chopino** (F. *chope, chopine*) vice *chopo* propozita.

437. — On adoptas **cirkonspekta** (F. *circonspect*) vice *cirkumspekta* propozita ed analoge **cirkonflexa** (F. *circonflexe*) vice *cirkumflexa*.

438. — On adoptas **dezolar** (F. *désoler* sauf dans le sens de *dévaster* = devastar).

439. — On adoptas **dindo** (F. *coq d'Inde, dindon*) vice *meleagro*.

440. — On adoptos **decimo** (F. *décime*) e **decimacar** (F. *décimer* propre et fig.).

441. — On adoptas **floso** (F. *nageoire*) vice *natilo*.

442. — On adoptas **floto** por D. F. *flotte* e **flotacar** (F. flotter) vice *flotar*.

443. — On adoptas **forco** por D. *Kraft*, E. F. *force* (mekanikala).

444. — On adoptas **forsar** F. *forcer* (ne en la senco *contraindre*).

445. — On adoptas **klemar** (F. *serrer*) vice *serar* propozita.

446. — On adoptas la vorto **kloko, kloki** (F. *heures*) vice *hori* por indikar la horo. Ex. : esas du kloki e duono, tri kloki trideksep.

447. — On adoptas **konvento** por F. *convent*.

448. — On atribuas a **konventar** (F. *convertir*) e derivaji, duesma financala senco.

449. — On adoptas **malyoto** por F. *maillot* di balnanto (komparez decido 362).

450. — On adoptas **marquizo** (F. *marquise* arch.) vice *margizo*.

451. — On adoptas **paketboto** (F. *paquebot*).

452. — On adoptas **plad-varmigilo** (F. *réchaud*) vice *konforko* propozita.

453. — On adoptas **rafto** (F. *radeau*) vice *floso* (videz 441).

454. — On adoptas **rajuntar** (F. *rattraper, rejoindre*).

455. — On adoptas **rasteliero** (F. *râtelier*) vice *rako* propozita.

456. — On adoptas **semolo** (F. *semoule*).

457. — On adoptas **sesgar** (F. *échancrer*).

458. — On adoptas **sizar** (F. *saisir, attraper*) vice *sezar* propozita.

459. — On adoptas **starchar** (F. *empeser, raidir* par un empois) vice *stifar*.

460. — On adoptas **tresayar** (F. *tressaillir*) vice *trazaliar* propozita.

461. — On adoptas **trusar** (F. *trousser, retrousser*).

462. — On adoptas la nuva vorti :

antecedento	=	*antécédent*
argonauto	=	*argonaute*
brakicefala	=	*brachycéphale*
dolikocefala	=	*dolichocéphale*
dextrino	=	*dextrine*
dolomito	=	*dolomite*
dorika	=	*dorique* (arch.)
exotika	=	*exotique*
extravaganta	=	*extravagant*
fideikomiso	=	*fidéicommis*
hegemonio	=	*hégémonie*
insipida	=	*fade, insipide*
interceptar	=	*intercepter*
kargo-letro	=	*lettre de voiture*
klozo-stono	=	*clef de voûte*
konto kuranta	=	*compte-courant*
kopalo	=	*copal* (résine)
korano	=	*Coran*
kriketo	=	*cricket* (jeu)
kristolografio	=	*cristalographie*
kupleto	=	*couplet*
legumino	=	*légumine*
mayonezo	=	*mayonnaise* (sauce)
pachulio	=	*patchouli* (parfum)
prekoca	=	*précoce*
quirito	=	*quiritaire* (droit)
senila	=	*sénile*
servitudo	=	*servitude*
spanielo	=	*épagneul*
umbro	=	*terre d'ombre* (couleur)

463. — On adoptas **koldkremo** (E. *cold-cream*).

464. — On adoptas **surkruto** (F. choucroute).

465. — On admisas ke *nivo, pluvo, grelo*, e. c. signifikas samtempe la materii e la eventi.

466. — L'Akademio komisas la *Teknikala Subkomitato* por facar listo kompleta di nomi di instrumenti, e facar propozi pri lia derivo-direciono (videz dec. 398).

467. — On repulsas la chanjo di **z** a **s** en la sufixi —iz, —oz, —ez.

468. — On repulsas atribuar a **s** duesma pronunco, nome ta di **z**.

469. — On repulsas la sufixo —**av** por la fracionala nombri.

470. — On repulsas *konvento* por F. *couvent*.

471. — On repulsas *minu* vice **min**.

472. — On repulsas *misma* vice **ipsa**.

473. — On repulsas *ubliar* vice **obliviar**.

474. — On repulsas la propozo, ke l'adjektivo esez tote nevariebla.

475. — On repulsas la propozo, ke la pluralo di la determiniva e di la qualifikiva adjektivi esez formacata en la sama maniero.

476. — On repulsas la propozo, ke la pluralo di l'adjektivi formacesez per simpla **i**, same kam ta di la substantivi.

477. — On repulsas la propozo, ke la pluralo de la determiniva adjektivi formacesez per —**ai**, same kam ta di la qualifikiva adjektivi.

478. — On decidas (pri la substantivigo di l'adjektivi) traktar sammaniere la determiniva e qualifikiva adjektivi, qui referas preirinta substantivo.

479. — On decidas uzar la finalo —**a** por la determiniva adjektivi qui referas preirinta substantivo. Ex. : Prenez l'*una* o l'*altra;* prenez *nula, irga* (la substantivo esas pre-dicita e tacata).

480. — On repulsas la propozo distingar (en la substantivigo di l'adjektivi) la determinita kozi, qui havas pluralo (ex. *la dezerti*), e la nedeterminita neutro, qua ne havas pluralo (ex. : *la dezerto, la dezertajo*).

481. — On decidas expresar sammaniere la substantivigo di la qualifikiva e determiniva adjektivi.

482. — On repulsas la propozo substantivigar la qualifikiva adjektivi sammaniere kam la determinivai (ex : *bonu* indikus persono, *bono* indikus kozo o neutro).

483. — On repulsas la propozo substantivigar la determiniva adjektivi sammaniere kam la qualifikivai (ex : *nulo* indikus persono, e *nulajo* la neutro).

484. — On repulsas la propozo ke omna substantivi signifikas nedeterminita sexuo.

La Akademio elektis kom vice-sekretario, S^ro de Janko ; il redaktos la cirkuleri di l'Akademio.

La sekretario,

L. Couturat.

Eki de l'Esperantista kongreso

La „Ciencala Asocio" esperantista kunvenis en Anvers, sub la prezido di „membro di la franca Instituto" (la sola, qua savas *kelke* Esperanto !) ; e la perpetua „babilanto" di Esperanto expozis la trista situeso di ta Asocio. En un vorto, *dum la kin yari* di sua existo, *ol facis nulo :* ol esis fondita por kompozar la teknikala vortolibri : *ol editis nula !* Esas vera, ke la granda „cienculo", qua entraprezis la laboro en Genève, komencis per dividar la homala konoci („konojn !") en cent faki, segun la santa legi di la bibliografio ; lu kompris tirkestari por karteti, en qui lu devis akumular vorti sendita a lu da omnalanda ed omnafaka Esperantisti ; esas vera anke, ke en 1907, en 1908, en 1909, lu anuncis l'aparo di un tomo... dum la sequanta yaro ; ma *nulo aparis !* E nun la *Scienca Revuo* e la

Medicina Revuo neplus aparas... pro troa suceso e prospero. L'unesma de ta revui publikigis serio de artikli tante obskura, konfuza e tedanta pri ula sistemo di derivado, en qua on probis *plajiar la nia*, ke omna lektanti forflugis.

Dume, duris, l'oratoro, la Idisti laboras ed avancas : li publikigis sucedante plura ciencala lexiki da kompetenta autori : li havas ciencisti, *e qui savas la linguo* (ico signifikas, ke la ciencisti, pri qui Esp. tante fanfaronas, e di qui on citas konstante la nomi, *ne savas Esp.!*) Kurte, on konfesas ke til nun *on facis nulo*, ke la tota prelaboro esas vana e neutila, ed on intencas rekomencar ol... en Paris, sub l'okuli di la diktatori di Esperanto.

Bone! ma, se ni Idisti laboras tante bone, pro quo l'Esperantisti ne aceptus simple (ma loyale) la frukti di nia laboro? o pro quo prefere li ne laborus kun ni, sur la bazo di nia linguo, di qua li mustas agnoskar la supereso? Pri la farmaciala lexiko recente publikigita on konstatis, kun rigreto e blamo, ke ol esas plena de neologismi ed „Idaji“ (ni, tote kontre, trovis ke ol kontenas ankore tro multa Esperantaji!) Kad on intencas sequar ta „meza voyo“ di shamoza pruntado? Lore on esas certa facar nulo bona. Kad on sequos severe la modelo di la *Fundamento?* Ma esas neposibla konstitucar ciencala vortaro sur ta bazo; e *ton la Esperantista ciencisti savas bone.* Restas do a li nur un moyeno: kopiar nia lexiki. — Ma li kalkulas sen la fanatikeso di la populo; li oblivias kun quanta indigno esis aceptata ula vortolibro „mi-idista“ quan li ne shamis editar! Li do esas de nun inkluzita en ica kruela dilemo: o facar verko tote vana e mala, sequante la Fundamento; o simple plajiar Ido.

Omnakaze, esas nun evidenta, per la konfesi ipsa di nia adversi, ke ni laboras, dum ke li facas nulo [1]); ke nia linguo esas ja plu pronta kam la lia, e ke sur la ciencala domeno ol esas *plu avancinta* kam la lia (qua facis apene kelka pazi, e ne povos facar plu multa sen profunda reformo). Do la devo di l'Esperantista ciencisti esas simple adherar e kunlaborar a la plu bona linguo, se li vere esas amiki di la komuna ideo, se li volas facar pozitiva ed utila laboro, fine, se li volas agar segun sua ciencala koncienco.

Uldie, la veturo okupata da la „kara Maestro“ esis desjungata e tranata da dudek angla Esperantisti. Ta manifesto di fanatikeso semblas skandalir la sobra asistanti. Tala idolkulto kontributos igar l'„Esperantismo“ sempre plu groteska!

Kulmino di naiveso! La prezidanto di la kongreso, sendante rektifiko a *La Métropole* de Anvers (13 sept.) deklaras, ke la Idisti „nule povis influar la debati di nia kongreso, *nam nula Idisto partoprenis ta kunsidi*“. Ta aserto esas vere... admirinda! La Idisti nule deziras partoprenar la Esperantistala kongresi, ta manifesti di artificala entuziasmo, quan la prezidanto ipsa judikas ecesanta! Ma... kad on invitis li? E, ne invitinte li, kad on darfas astonesar pri lia absenteso, ed inferar de ta absenteso irga konkluzo? E se la Idisti prizentus su ne invitite, quale on aceptus li? Kredeble, kun la sama furio, kam en Dresden, ube on insultis e preske violentis li! Certe, la Idisti nule deziras „influar“ irge la „debati“ di bando de fanatiki. Ma de ke li ne partoprenas la festi di la kulto Esperantismala, on ne darfas konkluzar, ke li ne existas e ne agas. To esus ya la sofismo, quan on longe atribuis, nejuste, a la struchi.

Fine, en konverso raportita da *Le Soir* de Bruxelles, la prezidanto di la *Lingva Komitato* ne timis deklarar: „La reformi? certe ni facos li, ma nur ye nia horo, kande Ido esos de longe mortinta.“ Do la prezidanto ipsa di la L. K. esas „ribelo“ e „trahizanto“! Ni expektas, ke on ekpulsos ed exkomunikos lu, same kam il ipsa agis kontre sa reformema kolegi. Ma quanta konfeso! Nam, se la reformi esas necesa od utila, to signifikas evidente, ke Ido esas plu bona kam Esp.! E pro quo vartar la morto di Ido por facar la reformi? Nu! por plu facile furtar ol! Ho, la brava homi, qui havas nur la kurajo... di spolianti di kadavri! Nur un questiono: kad S[ro] Boirac parolus pri reformi, se Ido ne existus? No, certe! Yen do la maxim bona pruvo, ke Ido existas e vivas, quankam S[ro] Boirac asertas sempre la kontrajo.

(Ek Progreso).

[1]) La dicita oratoro deklaris altraloke, fanfaronante segun sua kustumo: „Nek Ido nek l'Idisti impedas ni dormar“. Tre vera! *li dormas!*

Volapük et Esperanto

Dans son discours inaugural du Congrès d'Anvers, le docteur Zamenhof a non seulement rendu hommage à l'abbé Schleyer, mais il a cherché aussi à expliquer la chute du Volapük. La démonstration que Zamenhof a tentée est absolument contraire à la vérité; dès qu'il la commence, on se doute certainement qu'il veut montrer que le Volapük a disparu parce qu'il n'était pas ... l'Esperanto, mais cela est tellement naïf et faux, que seuls les puristes aveuglés prendront cette démonstration pour Evangile.

La vérité est toute autre, le Volapük a disparu pour bien des raisons; une bonne partie de ces raisons sont les mêmes que celles qui feront disparaître l'Esperanto tel qu'il est pratiqué aujourd'hui par les espérantistes primitifs et parmi ces raisons nous nous bornerons à signaler l'évolution dite naturelle, laissée à l'appréciation

du premier venu et l'introduction dans la langue d'une foule de néologismes et d'idiotismes, dûe à l'application du principe de liberté absolue dans l'évolution.

Zamenhof prétend que si le Volapük avait eu toutes les qualités (!) qu'il attribue à l'Esperanto, nous parlerions tous le Volapük, il dit aussi que le Volapük mourut parcequ'il n'était pas capable de vivre. Ce sont là, on en conviendra, des naïvetés évidentes qui devraient être écartées d'une telle démonstration.

Zamenhof fait aussi bon marché des précurseurs dont les travaux ont incontestablement aidé puissamment à pousser la question où elle se trouve aujourd'hui.

Voici d'ailleurs la traduction du passage du discours (*parolo,* paraît-il, remplaçant par usage l'antique *parolado*) dans lequel Zamenhof examine la question :

„L'abbé Jean Martin SCHLEYER, dont le nom „vous est à chacun bien connu, l'auteur du Volapük, a fêté, il y a quelque temps, le quatre „vingtième anniversaire de sa naissance, et il „serait impardonnable si nous ne saisissions pas „l'occasion de notre Réunion Générale pour „lui exprimer les sentiments que nous avons „pour lui. Il est le vrai père de tout le mouve„ment en faveur de la langue internationale. „Avant lui on avait aussi rêvé d'une langue „internationale, on avait essayé d'y travailler; „mais ce ne furent que des esquisses théoriques, „fantômes pâles et incorporels de la région des „rêves.

„Il fut le premier qui s'est dit : pour la langue „internationale, je veux non pas rêver, mais „travailler; pendant que tout sommeillait autour „de lui, il fut le premier qui, pratiquement, créa „le mouvement en faveur d'une langue inter„nationale.

„Le Volapük ne fut pas vaincu par l'Espe„ranto, comme de nombreuses personnes le „croient tout à fait erronément; il a disparu de „lui-même, à l'époque où l'Esperanto, travaillant „tranquillement et sans artifice, était encore „trop faible pour vaincre quoi que ce soit; il ne „disparut pas à cause de son rhythme étrange „ou pour d'autres raisons analogues, car on „peut s'accoutumer à tout et ce qui hier sem„blait sauvage, aujourd'hui apparaît comme „quelque chose de tout à fait naturel et beau : „par un long et multiple usage, l'idiome même „le plus sauvage de la cohorte la plus barbare „devient peu à peu une langue riche, élégante „et opportune.

„Le Volapük a péri principalement pour „une grave erreur, que malheureusement il „portait en lui : *un manque absolu du pouvoir „naturel d'évolution* *) ; avec chaque nouveau „mot ou nouvelle formation, la langue devait „constamment dépendre des décisions d'une „seule personne ou d'un groupe de personnes „qui pouvaient facilement différer d'opinion. De „même sur un bâton fiché en terre, de nouvelles „branches et des feuilles ne peuvent plus croître „naturellement, mais doivent y être constam„ment ou bien sculptées ou bien ajoutées „(skulptataj kaj algluataj, aj! aj! aj!). Si cette „erreur n'avait pas existé, ce qu'on ne pouvait „malheureusement pas corriger, le Volapük „n'aurait jamais disparu et nous tous ici parle„rions vraisemblablement le Volapük. Mais cette „erreur regrettable, qui fut introduite non pas „par manque de talent ou de capacités, mais „par une trop grande publicité donnée à la „langue avant la mâturité des premiers essais, „cette erreur, qui fut la cause de la disparition „du Volapük ne diminue nullement les mérites „de son auteur, qui le premier secoua le monde „pour notre idéal; les grands mérites de „Schleyer dans l'histoire de la langue interna„tionale ne disparaîtront jamais.„

Nous en dirons autant de Zamenhof.

*) Natura evoluipovo *ou* evolucipovo, les textes diffèrent.

Signe des temps

Nos lecteurs savent que M. le recteur Boirac, dans un interview accordé pendant son séjour à Anvers, a déclaré que certes des réformes seront apportées à l'Esperanto primitif.

Selon le journal „*Esperanto*" il aurait fait une déclaration semblable dans la réunion des delegitoj en présence de la Majstro; toutefois le rédacteur de „*Lingvo Internacia*" présent à la séance déclare qu'il n'a pas entendu les graves déclarations du président du Lingva Komitato.

L'incident s'est ainsi produit : quelques exaltés avaient présenté une nouvelle déclaration de *netushebleco* du *Fundamento* conçue dans ces termes :

„La Internaciaj Esperantistaj Kongresoj solene rekonas, ke Esperanto farighis nature vivanta lingvo, ili akceptas la Fundamenton de Dro Zamenhof kiel netusheblan kaj rekonas la sendependan autoritaton de la Lingva Komitato por sole konstati kaj kontroli la naturan evoluadon de la lingvo.

Tial ili nepre malpermesas al si diskuti ian ajn demandon pri la lingvo mem, kies propran vivadon ili definitive kaj publike rekonas."

C'est toujours la même antienne! On déclare que l'évolution naturelle, la pire de toutes et celle qui est cause de l'anarchie qui règne actuellement dans les écrits espérantistes est la condition d'être de l'Esperanto, on déclare que cette évolution libre ne peut être que contrôlée par le Lingva Komitato.

Le Dr Zamenhof, tout le premier, déclare que: „*ni ne devas nin ligi tiamaniere*“.

Sro Boirac opinias ke *oni devas lasi la Kongresojn liberaj decidi pri reformoj, se ili farighos necesaj en la estonteco.*

Et il termine par cette ahurissante déclaration qu'on ne s'attendait pas à voir ici:

Aliflanke la antauaj kongresoj jam multfoje deklaris „*unu fojon por chiam*“ la lingvon netushebla!

Th. Cart ne sait que penser et est prêt à s'écrier, avec Basile: qui trompe-t-on donc ici? Il espère dit-il, à n'en pas douter, que M. Boirac donnera bientôt aux Espérantistes des éclaircissements plus satisfaisants et plus précis.

En attendant M. Boirac a encore dit que „la rajtigitaj delegitoj estus eble pli malfrue tre kontentaj ordoni la Lingvan Komitaton, ke ghi faru reformojn au male ke ghi ne faru ilin, se tiu komitato iam farighus reformema.

Et la proposition ci-dessus fut repoussée, au dire du journal „*Esperanto*“ par environ les deux tiers des votants.

M. Th. Cart s'en console: kun au sen Parlamento, (on sait que les futurs Congrès seront considérés comme des réunions du Parlement Espérantiste!) ni simple ne obeus la ordonnoj de reformema Lingva Komitato.

Il ne faudrait pas en conclure, cependant, qu'un certain nombre de „chefs“ poussent aux réformes. Oh non! pas encore, mais on peut prévoir l'avenir et il est utile de préparer dès maintenant des déclarations qui, habilement torturées, prouveront plus tard qu'on a toujours été pour les réformes nécessaires.

Nos lecteurs savent ce qu'il en est!

MOZANO.

Merveilleux!

Les organes espérantistes ont enregistré, avec fracas, une prétendue décision du Ministère de l'Instruction publique et des Beaux Arts, d'Espagne qui, par décret officiel, aurait introduit l'enseignement de l'Esperanto, dans les écoles espagnoles.

Voici, d'après le *Monde Espérantiste*, le texte exact du dit décret:

„Sed, lau opinio de tiu chi konsilantaro, ne shajnas saghe starigi tuj oficialan instruadon de Esperanto che nia lando, dum la rezultajhoj kiom ghi iom post iom produktos, ne atingis la gradon necesan por jughi lau suficha fundamento pri la sukceso kaj fina valoro de la novajho.

„La oficiala enkonduko de tiu instruado estus tro frua.“

Et, ayant ainsi fermé la porte officiellement à l'Esperanto primitif, le décret ajoute:

„Le Conseil ne voit pas d'inconvénient à ce que des éclaircissements soient donnés ainsi que des cours de cette langue par des professeurs que désigneront les sociétés espérantistes; on pourra aussi constater par des diplômes les éventuels succès obtenus par les élèves; ceci se fera sous la responsabilité des chefs d'école, à qui on demandera l'agréation des professeurs.“

Voilà ce que les organes fidelulegaj proclament „adoption officielle de l'Esperanto par le Ministère de l'Instruction publique en Espagne“!

La Jurnali.

La Métropole (Anvers, 20, 22 sept.) insertis (kun favoroza komento) letro da L. Couturat, respondanta a la prezidanto di la Esp. Kongreso, qua fanfaronis naive pri la fakto, ke „nula Idisto partoprenis ta kongreso“.

„Ka to signifikas, ke Ido facas nula influo ad Esp.? Tote kontre: pavoranta pro la progresi di Ido, la Esperantisti havas nur un penso, du plu juste: l'una, impedar per omna moyeni lua developo, difamante lu e kalumniante la Idisti; l'altra, pruntar de lu furteme to quo esas bona en lu, e quo povas adaptesar a la linguo netuchebla sen tro granda skandalo“. Couturat memorigas hike la vortolibro *mi-idista*, quan ula hipokrita reformemi editis, e qua esis konsputata de la fideli; e la famoza frazo pri urso Esperanto e la mielo di l'abeluyo Ido. „Tale l'Esperantisti ipsa agnoskas, per sua paroli ed agi, la evidenta supereso di Ido... So Van der Biest „deploras la skismo“, e juste; nam ol duktas lente, ma infalible, Esp. ad la ruino... Ma il akuzez nur sua chefi, qui volis e dekretis ta „skismo“, ruptante kun la Delegitaro, pos promisir ad ol sua konsento. *La paco e l'uniono esos reestablisita, kande li voluntos agnoskar loyale la supereso di Ido, e adherar ad ol sincere, viee probar plajiar ol shamoze... e nehabile, dum ke li difamas ol*“.

En sa kurta respondo, So Van der Biest ne komprenis (o simulis ne komprenar), pro quo sa frazo pri l'absenteso di l'Idisti esas tante naiva. Il asertas, ke en Esperantuyo nule existis du enemika partii. Vere? ni do probable sonjis, kande la fanatika konservemi e la hipokrita reformemi insultis l'uni l'altri kom komercistachi, rivelante reciproke sua bela anmi e sua reala „interna ideo“! Il respondas nula (ne sen motivo) pri la makiavelatra taktiko di la chefi, nek pri *l'invito ad la paco*, qua konkluzis la letro. Bone! se la Esp. chefi ne volas audar nia voki ad la paco, li esos responsiva pri la konsequo di la milito, qua esas fatale la ruino di Esperanto.

Eventez quale li volos!

Les avantages de l'n accusatif et des lettres accentuées.

Vient de paraître à Anvers une œuvre (?) espérantiste „originale verkita“ (sic); voici l'errata qui s'étale à la page 96me et dernière :

Korektaĵoj

Paĝo	3,	lasta linio,	legu :	rekomendindan	(anstataŭ	rekomendinda)
„	12,	12a	„ „	ĝia	anstataŭ	sia
„	14,	22a	„ „	ŝi	„	si
„	14,	29a	„ „	ŝi	„	si
„	15.	8a	„ „	ŝi	„	si
„	18,	28a	„ „	ŝin	„	sin
„	40,	18a	„ „	detaloj	„	detalojn
„	43,	13a	„ „	ŝi	„	si
„	50,	3a	„ „	ŝajnis	„	sajnis
„	50,	9a	„ „	ĉar	„	car

N'est-ce pas drôle ?

Ce tableau de „korektaĵoj“ ne renferme (à part une exception) que des erreurs dûes à l'n accusatif et à l'accent circonflexe sur les consonnes espérantistes.

Et le dit tableau n'est pas complet ; il ne signale pas toutes les „korektaĵoj“ demandées par l'oubli de ce joli „chapeleto“ ; ainsi page 94, ligne 3, il faut „ĉu anstataŭ cu“, etc. etc.

Cette preuve de fait de la nuisance de l'n de clarté (?!) et des consonnes accentuées n'offre-t-elle pas, en marge de son côté sérieux, un côté funambulesque des plus réussi ?

Formuli di politeso

S° de Janko propozis uniformigar la formuli di politeso, aparte en la letri ca propozo ne esis sat multe atencata, pro l'abundo di plu grava ed urjanta propozi. Ma ni judikas ol kom tre atencinda : on ne darfas alegar, ke ta formuli esas afero di personala gusti o relati, quin on ne devas regulizar. Ta formuli esas afero di nacionala kustumo e stilo, li diferas de un linguo ad altra, li esas quaze idiotismi ; ni devas do regulizar o tradukar li, por evitar miskompreni inter diversalinguani, quo esas ya la skopo esencala di la L.I. Nam altre singlu tradukos simple sua nacionala formuli ; or to genitus ne nur senfina diverseso, ma frazi stranja, nekomprenebla o miskomprenebla. Exemple, quon povas signifikar por stranjero la (F.) *„certigo di distingita konsidero ?“* Simile, la D. kustumas uzar la vorti *polite o maxim polite*, quo semblas stranja ad altri ; nam on ne bezonas asertar o rimarkigar, ke on esas polita ! To rezultas de la texto ipsa, e ne de l'uso o neuzo di la *vorto* „polita“. E tale pluse. Por la komenco di la letri, plura populi konsideras nura „Sioro“ kom tro sika e preske nepolita ; li kredas necesa adjuntar „estimata“, „tre estimata“, „alte estimata“, „respektata“, e. c. ; l'angli dicas „kara sioro“ ad omni, mem nekonocata ; e la Franci esas perfekte polita, uzante nur „Sioro“. Yen evidente kazo, en qua la korespondanti riskas miskomprenar reciproke. Do esas tre justa e necesa postulo, ke on determinez, per konvencionala decido, qua formuli devos konsideresar kom normala, konseque kom suficante polita. To restriktos la libereso di nulu, precipue en neoficiala korespondado ; singlu povos eskartar de la normo, adsupre o ad-infre, segun la cirkonstanci ; ma on esos liberigata de skrupuli, heziti ed omnaspeca delikata questioni, e precipue de la tedanta peno, tradukar *internacione* formuli pure nacionala ed idiotisma.

(Ek Progreso.)

Kroniko

Leuven (Belgio).

Ante kelka semani, S° Eug. Mathys facis en la klubo *De Rede,* societo di liberpensanti en Leuven, diskurso pri e por Ido. Quardek personi asistis ta kunveno. La diskursinto pruvis la graveso di la problemo. La difero di la lingui esas obstaklo por la fratijo di la populi. Omnadie pro komercala, industriala, ciencala e multa altra kauzi, la rilati inter la nacioni divenas plu frequa. Multa amiki di la homaro propozis sistemi di lingui internaciona. S° Mathys montras la qualesi di Esperanto, naracas la formaco di la Delegitaro, anke la kreo di Ido, e pruvas ke ca lasta linguo esas vere la maxim bona solvuro donita til nun a la problemo. Il dicas quala esas la nuna stando di Ido en la mondo, montras to quon on facis en Leuven ; por finar, il advokas la helpo di sua samurbani en la granda lukto por fratijo, por paco, por progreso. La asistanti entuziasme aplaudis e deziris tre forte, ke S° Mathys balde komencez nuva kurso idista.

La jurnali *Vryheid* (Leuven) et *Gazet van Thienen* recensis ta diskurso e publikigis tre favoroza artikli pri Ido.

S° Mathys, prezidanto di la Idista Klubo *Progreso* en Leuven, e profesoro oficiala en ta urbo, sendis ad omna Leuven-ana jurnali cirkulero franca e flandrana, per qua il anuncas ke de oktobro 1911, il facas dufoye en omna monato idala kurso. Esos du secioni : l'una gratuita, l'altra paganta (2 fr. por la tota kurso ; ca pekunio esos uzata por la propagado idala). La instruktado eventos en flandrana e franca lingui.

Nuva jurnalo idala balde aparos en Leuven. Ol esos redaktata en flandrana ed Ido. Omna artikli esos tradukita en ca du lingui. La abono esos tre basa. Ol esos bonega moyeno por propagar Ido en Belgio ed en Nederlando.

Bruxelles.

Venerdio 20 oktobro, Sro O. Chalon facis propaganta diskurso che la „Union chrétienne de Jeunes gens" en Bruxelles pri Ido. La diskursanto esis tre favoroze aceptita e la idei quin il developis koncerne la komuna duesma linguo ricevis aprobo di la asistanti. Esas bona debuto por la vintra propagado en Bruxelles.

La grupo „Pioniro" balde rekomencos sa omnasemana kunveni, la komitato ja diskutis la programo di nia agado en specala kunveno la 7a di novembro.

Internaciona Uniono por la Korespondo per Ido.

Statuti.

1) Skopo di I. U. K. esas furnisar ad korespondema idani adresaro de serioza korespondanti e faciligar omna relati inter mondolinguani di la tota terglobo.

2) Omna membro havas la yuro korespondar kun omna altra adheranti segun lia preferita temi.

3) Onu mustas respondar certe od adminime rifuzar afable per postkarto se on ne deziras korespondar kun la demandanto.

4) Se irga adheranto tote ne respondas, onu informez la sekretario, Sioro *M. J. Hever, avenuo Baumbusch, Luxemburg.*

5) Ita publikigos averti en nia oficiala revuo por korespondo.

6) Pos trifoya averto la direktanto havas la yuro ekpulsar la kulpinto di l'uniono.

7) En omna numero di la trimonatal bulteno aparos korespondal klefilo, adresi ed anunci di nuva adheranti, specimeni di texti por karti e letri, eventuale illustrita artiklo pri irga urbo o bela regiono, ed averti kontre nehonesta korespondanti.

8) La lasta numero di omna yaro kontenos adresaro di omna adheranti.

9) Omna membro ricevos membro-karto.

10) Onu sendez la yarala suskripto ed abonpreco (1 franko od 80 pfenigi) per postmandato od per quar internaciona respondo-kuponi ad la direktanto sioro N. Klees-Kneip, farmaciisto en Luxemburg.

Seciono por cirkuligota postkarti.

Qua intencas cirkuligar postkarti cirke la terglobo, pregesas turnar su a:

Sioro H. Meier, Kockelscheuer, Luxemburg.

Statuti.

pur Omna adheranto darfas partoprenar a plura (greti ma lu devas sendar nur un postkarto en omna grupeto ed obligesas forsendar maxim rapide posible la karti advenita de lua amiki.

2) Omna grupeto kompozesas de 5 membri e publikigesos en la revuo di I. U. K.

3) La karti afrankesas kom postkarti e ne kom imprimuri.

Uniformigo di l'adresi e dati

En la redaktado e dispozado di l'adresi (sur la kuverti di letri) regnas granda diverseso. La Angli e Franci pozas sucedante: la nomo, la strado, l'urbo, la distrikto, la lando. La Rusi pozas inverse : la lando, la distrikto, l'urbo, la strado, la nomo. Ta du sistemi esas egale logikala (uzante *logikal* en larja e vulgara senco, quan on ne devas trouzar) : nam on devas evidente ordinar l'indiki, sive segun generaleso, sive segun partikulareso. E forsan la plu logikala esas la sistemo rusa: nam por direktar letro, oportas, konocar ante omno la lando, pose la distrikto e l'urbo; e nur laste, kande ol advenis en l'urbo, on bezonas rigardar la strado e fine la nomo. Pro to So Léon Bollack, nia devota samideano, en sa *Blua Linguo* propozis adoptar generale ta ordino. Tamen l'inversa ordino esas anke aceptebla, kondicione ke on skribez *grose* la lasta plu importanta indiki, e *substrekizez* la nomo di l'urbo (forsan anke la nomo di la lando). Ed ol esas probable preferinda, nam ol esas maxim internaciona, do minim shokanta por la diversa nuna kustumi.

La Germani uzas triesma sistemo, qua ne esas justifikebla de la logikala vidpundo : li skribas unesme la nomo, duesme l'urbo, quale se suficus indikar : So N., en P... Pose, quale se li esus obliviinta indiko necesa, li skribas la strado, e fine la lando. Esas evidenta, ke ta stranja ordino (o des-ordino) ne esas internacionigebla. On devus, kontre, rekomendar a la Germani (en la extera korespondado) uzar l'internaciona ordino. To certe sekurigus la justa adveno di lia letri. Advere, la detrimento di ta ordino esas diminutata per la fakto, ke li substrekizas la nomo di urbo, tamen ol ne esas nuligata per to.

Nam on devas ankore e samtempe konsiderar la maniero skribar ed imprimar l'adresi sur un sama lineo (exemple en l'*Adresaro*). Or kande on skribas omna indiki interseque, sen ula imprimala distingo (sempre jenanta e komplikiva), on povas intermixar la nomo di l'urbo e ta di la strado. Ja eventis a ni, ke letro o *Progreso* ne atingis rekte la justa loko (en Suedo, en Rusio) pro ke la nomo di strado e la nomo di urbo esis permutita. La sperienco do pruvas, ke to esas reala detrimento. Pluse,

imaginez adreso tale redaktita : „Berlin W., 50, Königstr. 7“. Kad on ne esas tentata konsiderar 50 kom numero di domo e skribar :

50, Königstr. 7 Berlin W. vice Königstr. 7. Berlin W. 50.

Evidente, on ne eroras, kande on konocas la diversa nacional kustumi, e precipue la linguo (kande on savas la germana lingui, on ne riskas komprenar *strasse, street, straat, straede* kom nomo di urbo[1]). Ma precize ton ni ne darfas postular de l'uzanti di la L. I.

Por la dati valorus simila konsideri. Existas du ordini egale logikala : „1 agosto 1911“, o „1911 agosto 1“; ma l'ordino kustumala che l'Angli : „agosto 1, 1911“ esas nule justigebla, e tante plu nekomoda, ke la du nombri apudpozita semblas formacar un sola nombro : „1,1911“. Same, se on vicigas la nomo di monato per cifri, on usez prefere romana cifri, e skribez : 1. VIII. 1911 (o : 1911. VIII. 1). La baroka kombinuri, quin facas uli, pozante la du unesma nombri *interne* la triesma $\left(\begin{smallmatrix}1\\19\cdot11\\8\end{smallmatrix}\right)$ esas logogrifi absolute kondamnenda.

1. Certe, Idisto injenioza rekonocas ta vorti per nia *strado*. Ma la samo ne eventas pris *gasse, gatan, lane, road, row*, e. c. Idisto ne obligesas esar poligloto !

Fine, en l'enunco di la nomi personala (en oficiala dokumenti, listi, e. c.), importas pozar *unesme* la familio-nomo, e pose la prenomo o prenomi ; e mem substrekizar l'unesma, por priventar omna eroro. La motivo esas evidenta : on rangizas la personal nomi segun l'alfabetal ordino di la familio-nomo, do ica devas prizentesar unesma a l'okuli. Ta regulo esas sempre aplikata da la Hungariani, per nacionala kustumo. Ma hike anke, la diverseso di la nacionala kustumi genitas erori : eventas ofte, ke, ne konocante la nacionaleso di korespondanto, o sa nacionala kustumo, o kad lu sequis fakte ca kustumo, on povas dubar ed erorar pri la familio-nomo. Ex. on povas ya hezitar pri Franco nomata *Léon Martin*, o pri Italiano nomata *Vincenzo Martino*. Cetere, Idisto ne esas obligata konocar omna prenomi di omna lingui. — Ankore un detalo ofte embarasanta : la Hispani havas ofte du familionomi, inter qui on hezitas, precipue kande la prenomo preiras : on povas kredar, ke on vidas du prenomi kun un familionomo. Ex. la nomo di nia samideano *Jose Salvador Ferrer* esas plu klare : *Salvador Ferrer* (*Jose*), e ne : *Ferrer* (*Jose Salvador*), quale on povus facile konjektar.

Evidente, por supresar omna ta detrimenti, necesa esus oficiala regulizado da la internaciona autoritati (Kontori di posto, telegrafado, e. c.). Ma vartante ol, ni mondolinguisti darfas facar tala regulizo *inter ni*, e tale supresar ta detrimenti por ni, en nia reciproka komunikado. E men ni devas, nam nia skopo esas faciligar omna internaciona komuniki, e nia inicato esos bona exemplo por la dicita autoritati. Cetere, kande existos la *Kontoro di internaciona linguo* propozita ed inicatita da Prof. OSTWALD, ol relatos necese kun la cetera internaciona kontori analoga, ed obtenos facile de oli la dezirata regulizado. Apartenas a ni, Idisti, donar bona exemplo, anke en ica fako, e montrar o mem duktar la progreso.

(*Ek Progreso.*)

BIBLIOGRAFIO

Auf zur Spracheinheit! oder **Lehrbuch der Perfektsprache** von Dr. ALOÏS HARTL, K. K. Professor.
Druck und Kommissions-Verlag der Zentraldruckerei Linz a. D. (Austria).

Lehrbuch der Internationalen Hilfssprache 1.— Mk.
Konversationsbuch Deutsch-Ido . 0.50 Mk.
Systematische Grammatik . . 0.50 Mk.
IDANO, Postkasier 55, Luxemburg (Grand duché).

100 exemplo de Interlingua cum Vocabulario Interlingua-Italiano, per P. PEANO.
Torino (Italia) Frates Bocca, editores.

La langue internationale en 12 leçons.
Système Ido (Esperanto reformé)
par PIERRE VISELÉ.
Deuxième édition de l'excellent manuel, d'un prix abordable pour toutes les bourses, et dont la première édition a été enlevée avec un véritable succès. La nouvelle édition est non seulement revue et augmentée suivant l'usage, mais il y est fait application des plus récentes décisions de l'*Akademio*. Nous la recommandons à tous nos lecteurs et surtout aux élèves commençant l'étude de la langue.
Prix : 1.— Fr.
Chez l'Auteur, 15, Avenue des Eperons d'or, Bruxelles.

Etude sur la langue auxiliaire internationale par A. Populus, capitaine au 151e régiment d'infanterie.
Brochure de propagande, résumant très heureusement la question et pouvant être présentée à la fin d'une conférence, comme elle peut aussi servir de guide pour la conférence même.
Prix : 0.15 Fr.
Librairie Marchal, 6, rue Beaurepaire, Verdun s. Meuse (France),

Tr. REIN, Imprimisto, Bruxelles.